

СЕКЦІЯ II АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЇ

Акімова Олена Олександрівна

здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Деркач Лідія Миколаївна

доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри психології
Дніпровського гуманітарного університету

ОПТИМІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Аналіз процесу управління в системі середньої освіти показує, що даний процес є дуже складним феноменом і потребує врахування керівникам і освітніх закладів багатьох чинників, які визначають ефективність його здійснення. Серед таких чинників (соціальних, політичних, економічних, законодавчих, тощо) важливе місце, на наш погляд, займають психологічні чинники - чинники, які пов'язані з урахуванням психологічних особливостей учасників управлінського процесу

Результати аналізу показали, що до основних психологічних чинників оптимізації управління в системі середньої та вищої освіти слід віднести такі:

1. Чинники, пов'язані з необхідністю врахування керівниками закладів освіти психологічних компонентів управління та специфіки управління в системі освіти порівняно з управлінням в інших соціальних сферах.

2. Чинники, що стосуються формування психологічної готовності керівників та працівників освітніх закладів до ефективної управлінської взаємодії.

3. Чинники, пов'язані з необхідністю використання керівниками освітніх закладів можливостей психологічних служб, які функціонують у цих закладах, для оптимізації управління.

Проаналізуємо зміст кожної з груп психологічних чинників.

1. Перша група психологічних чинників оптимізації управління освітою.

1.1. Аналіз цієї групи психологічних чинників передбачає насамперед і визначення суті управління в системі освіти.

Застосування системно-структурного аналізу до визначення суті управління в системі освіти дає можливість розглянути управління в системі освіти як процес, що має, передусім, внутрішню (організаційно-технологічну) структуру. Аналіз такої структури передбачає, на нашу думку, розкриття управління з погляду його природи, внутрішнього змісту, аналізу «клітинних»

елементів, з яких воно складається.

У вітчизняній психології проблема управління учбовою діяльністю розглядається переважно як регуляція (саморегуляція) когнітивної, мотиваційної, емоційної сторін учбової діяльності. У дослідженнях з'ясовано психологічні особливості цілепокладання, мотиваційно-сислової регуляції учбової діяльності, її контролю тощо, однак при аналізі процесу розв'язування задач проблемі управління діяльністю не приділялося належної уваги. І процес розв'язування задачі описувався як певна послідовність дій, а такий опис є, на нашу думку, однобічним. Істотна особливість цієї підсистеми полягає в тому, що, крім функцій управління учбовою діяльністю, вона виконує й іншу функцію - керування системою. Інакше кажучи, навчальні впливи опосередковуються цією підсистемою, що виступає як певний фільтр, який опрацьовує інформацію, що надходить ззовні, до визначає її і тим самим здійснює мотиваційно-сислову регуляцію учбової діяльності.

Відношення між зовнішнім і внутрішнім управлінням є динамічним, причому присвоєння учнем функцій зовнішнього управління є найважливішою учбовою метою. Найважливіша мета навчання - допомогти учням у присвоєнні всіх функцій управління своєю діяльністю, тобто забезпечити перехід від навчання до самонавчання. У динаміці співвідношення зовнішнього і внутрішнього управління учбовою діяльністю можна виділити такі тенденції. Загальна тенденція, що відбиває становлення суб'єкта учбової діяльності, характеризується зменшенням ролі зовнішнього управління. У співвідношенні між функціями управління щодо найближчих цілей учбової діяльності на початкових етапах навчання роль зовнішнього управління досить значна, вона зменшується в міру засвоєння учнем способу розв'язування задач цього типу, що відповідає найближчій учбовій меті. У процесі навчання аналічна картина повторюється, тому динаміка співвідношення функцій зовнішнього і внутрішнього управління має вид синусоїди. При цьому варто мати на увазі, що в процесі навчання на певному його інтервалі, з огляду на певні причини, наприклад, недостатню зосередженість учня, його самопочуття, ситуаційні і мотиваційні фактори і т.ін., роль зовнішнього управління може зростати.

У системі навчання функції зовнішнього управління звичайно здійснює педагог, а внутрішнього – учень. Водночас у певних ситуаціях функції зовнішнього управління здійснює учень. Така ситуація виникає в умовах спільної учбової діяльності: учень пояснює деякі аспекти розв'язування задачі, наприклад, план розв'язування, його принципи, контроль правильності і т.ін. При цьому йдеться не про обговорення цих аспектів, а про допомогу членові групи їх засвоїти. Така ситуація являє собою систему мінінавчання: один із членів групи здійснює деякі функції навчальної діяльності, тобто управляє діяльністю свого однокласника.

Функції зовнішнього управління учень виконує також у ситуації, коли вчитель виступає як партнер по спільній діяльності, причому дуже нетямущий, і покладає функції навчання на учня. Такі ситуації тлумачать як

співробітництво (відзначимо, що тут справді моделюється співробітництво між педагогом і учнем на діяльнісному рівні). Отже, у процесі навчання учень не тільки присвоює функції управління учбовою діяльністю, а й відтворює їх, тобто здійснює зовнішнє управління учбовою діяльністю свого партнера по спільній учбовій діяльності. Інакше кажучи, в деяких ситуаціях учень виступає не лише як суб'єкт учбової діяльності, а й виконує певні функції суб'єкта навчальної діяльності.

Алшевська Дар'я Владиславівна

здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

Казакова Маргарита Ігорівна

здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Тесленко Тетяна Вікторівна

кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри туристичного та
готельно-ресторанного бізнесу
Дніпровського гуманітарного університету

ФОРМУВАННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ТУРИЗМУ ТА ГОСТИННОСТІ ЗА РАХУНОК ДЕМОГРАФІЧНОГО ФАКТОРУ

Постійний вплив на розвиток туризму спричиняють соціально - демографічні чинники, вплив яких є багатоаспектним. Безпосередньо це стосується кількісних та структурних характеристик населення, серед яких чисельність населення, розміщення його по окремих регіонах, статево-вікова структура (з виділенням працездатного населення), сімейний стан і склад сімей тощо.

По-перше, чисельність та розміщення населення обумовлює безпосередньо обсяг споживчого сектора туризму. Так, зростання населення в світі в цілому та його окремих регіонів прямо пропорційно впливає на збільшення числа туристів. Науковці відзначають, що туристські потоки з регіонів, що мають підвищену щільність населення, більш інтенсивні. До групи демографічних чинників відноситься також урбанізація (збільшення частки міського населення), ступінь якої прямо пропорційна інтенсивності туристських поїздок. Такі демографічні фактори, як зростання населення земної кулі, його нерівномірна щільність і концентрація у великих містах